

בתי המשפט

000920/07 א		בית משפט השלום ראשון לציון	
08/01/2009	תאריך:	כב' השופטת מ. עמית-אניסמן	בפני:

בעניין: ענבי נטעלי
ע"י ב"כ עו"ד גפני יואב ועו"ד ירון שמעוני
התובעת נגד

1. המגן חברה לביטוח בע"מ - נמחקה
2. אבנר חברה לביטוח בע"מ – נמחקה
3. המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול")
ע"י ב"כ עו"ד ברכה חגית

הנתבעת

פסק - דין

לפני תביעה בגין נזקי גוף שהוגשה במסגרת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה - 1975 (להלן: "החוק"), על ידי התובעת, הגברת נטעלי ענבי (להלן: "התובעת") כנגד הנתבעת, המאגר הישראלי לביטוחי רכב "הפול" (להלן: "הנתבעת") לפיצוי בגין נזקים, שנגרמו לה, לטענתה, בתאונות דרכים.

הרקע העובדתי

1. התובעת, ילידת 1979, נפגעה בארבע תאונות דרכים: ביום 5.9.2001 להלן: "התאונה הראשונה", ביום 30.9.2001 (להלן: "התאונה השנייה"), ביום 1.9.2002 (להלן: "התאונה השלישית") וביום 5.5.2004 (להלן: "התאונה הרביעית"). כל התאונות אירעו שעה שהתובעת רכבה על אופנוע סוזוקי 500 סמ"ק.
2. התאונה הראשונה התרחשה שעה שרכב פרטי מסוג סיטרוואן, שנסע בסמוך לתובעת, פגע באופנוע עליו רכבה. כתוצאה מהפגיעה החליק האופנוע והתובעת נפלה מהאופנוע ונחבלה.

3. התאונה השנייה התרחשה שעה שרכב פרטי מסוג דייהטסו, שנסע בסמוך לתובעת, פגע באופנוע עליו רכבה. כתוצאה מהפגיעה החליק האופנוע והתובעת נפלה מהאופנוע ונחבלה.
4. התאונה השלישית התרחשה שעה שאוטובוס, שנסע בסמוך לתובעת, פגע באופנוע עליו רכבה. לטענת התובעת, כתוצאה מהפגיעה החליק האופנוע והתובעת נפלה מהאופנוע על הכביש המהיר, החליקה על גבי הכביש למרחק של עשרות מטרים תוך הטלטלות והתהפכות מצד לצד ונפגעה באורח קשה בכל חלקי גופה, לרבות בראש, בגב, בגפיים, בבטן ובחזה.
5. התאונה הרביעית התרחשה שעה שרכב שנסע לפני התובעת סטה לפתע ממסלולו, באופן שחייב את התובעת, לטענתה, להסיט את האופנוע עליו רכבה הצידה על מנת להימנע מפגיעה. כתוצאה מהסטייה הפתאומית ממסלול הנסיעה, פגע האופנוע ברכב אחר, והתובעת נחבלה בכל חלקי גופה, בעיקר ברגליה.
6. עצם התרחשות התאונות, נסיבותיהן וחבות הנתבעת 3 אינם שנויים במחלוקת, וסלע המחלוקת בין הצדדים הוא אך בסוגיית גובה הנזק ובסוגיית הניכוי הרעיוני, אליהן אדרש עתה.

נכות רפואית

7. התובעת נבדקה על ידי מומחה מוסכם בתחום האורטופדי, פרופ' תום הלל (להלן: "המומחה"), בתאריך 4.7.2007. בחוות דעתו מיום 10.9.2007 מפרט המומחה את ממצאיו לעניין התאונות לעיל ומסכם כדלקמן:

"מתלוננת כיום על כאבי גב תחתון מתמידים עם קרינה לרגל ימין, כאבים מתמידים בצוואר, כאבים בקרסול הימני, לחצים במרפקים, כאבים בכף יד שמאל בבסיס האגודל ומטנטון מתמיד באוזניים . . .

כאבי גב תחתון: . . . אני מסיק שבתאונות לא הייתה פגיעה משמעותית בגב התחתון, פגיעה אשר אמורה לתת נכות קבועה. מתאוננת כיום על כאב גב תחתון המוקל על ידי תנוחת כיפוף של עמוד השדרה המותני. בבדיקתה לא נמצאה הגבלה בתנועות עמוד השדרה המותני, או כל ממצא פתולוגי אובייקטיבי בגב התחתון. **אין נכות קבועה מצד הגב התחתון כתוצאה מהתאונות.**

...

כאבים בצוואר: . . . אני מעריך שנפגעה בצווארה במנגנון צליפת השוט בתאונה הראשונה. טינטון באוזניים, ללא ממצא פתולוגי בבדיקת א.א.ג ובבדיקה הניורולוגית, כפי שהופיע אצלה לאחר התאונה הראשונה, עשוי להופיע בעקבות Whiplash לצוואר. בבדיקתה כיום, נמצאה הגבלה קלה בתנועות הסיבוביות בצוואר. אני מעריך את נכותה הצמיתה מצד הצוואר, במחצית הנכות שבעקבות סעיף 537(א) של המל"ל, ב- 5% נכות.

...

כאבים בקרסול הימני: . . . בבדיקת הקרסול כיום, אין ממצאים פתולוגיים, להוציא הגבלה מזערית בהטיה הכפית של הקרסול, מגבלה אשר לא מקנה נכות צמיתה.

...

לחץ במרפקים: בבדיקת המרפקים לא נמצא כיום של ממצא פתולוגי. אין נכות קבועה עקב המרפקים.

...

כאב בכף יד שמאל: . . . בבדיקתה כיום, תנועות שורש היד מלאות. נמצאה רגישות בצד הגבי-צדדי של שורש היד. בצילום רנטגן... נראית תת פריקה של המפרק. ממצא זה מוכיח על גמישות יתר של המפרק ואיננו כתוצאה מחבלה. אין נכות קבועה עקב פגיעה בכף היד השמאלית.

אני מעריך את נכותה עקב הצלקות, במחצית הנכות שבעקבות סעיף 175(1) ב של המל"ל, ב- 5% נכות.

בסיכום:

1.1. נכותה הצמיתה בעקבות התאונה הראשונה - 2.5%.
נכות זמנית אני מעריך ב- 30% עד לתאונה השנייה.

2.2. נכותה הצמיתה בעקבות התאונה השנייה - 0%.
נכות זמנית של 30% למשך חודש.

3.3 נכותה הצמיתה בעקבות התאונה השלישית-

$$6.25\% = 1.25\% + 5\%$$

נכותה הזמנית: אי כושר מלא, על פי תעודות המחלה, למשך 11 ימים. לאחר מכן נכות זמנית של 30% למשך חודשיים.

4.4 נכותה הצמיתה בעקבות התאונה הרביעית-1.25%.
נכות זמנית של 30% למשך חודש. " (הדגשה שלי - מ.ע.א.).

8. זאת ועוד, בתשובה לשאלות ההבהרה שהגישה התובעת, הגיב המומחה ביום 12.11.2007 כדלקמן:

"העובדה ש- 25 ימים אחרי התאונה הראשונה, כבר לא היו סימפטומים מצד הגב התחתון, שוללת פגיעה שתגרום לנכות קבועה. בבדיקה ביום התאונה השלישית, אין אזכור על חבלה בגב התחתון או על סימפטומים מצד הגב התחתון. העדר סימפטומים מצד הגב התחתון ביום התאונה, כשלעצמו, שולל פגיעה שתגרום לנכות קבועה בגב התחתון. מכאן שרישום על כאבי גב תחתון ב- 1/10/02, כחודש לאחר התאונה, לא משנה את קביעתי בחוות הדעת.... כאבי גב תחתון כשלעצמם, אפילו שלא היו קיימים קודם לתאונות, אינם הוכחה לקשר בין כאבי הגב התחתון והתאונה. הצילומים המופיעים בתקליטור שהועבר אלי לאחר כתיבת דעתי... בצילום זה ניתן לראות Spondylolysis של L5. ממצא זה, אשר איננו חבלתי, מגדיל את סיכויי הנבדקת לסבול מכאבי גב תחתון. אין בצילום זה כדי לשנות את חוות דעתי".

ובהמשך: "ההגבלה הקלה בתנועות הצוואר אצל הנבדקת, נמצאה רק במישור אחד מתוך השלושה. מכאן שאין חובה להפעיל את מלוא סעיף 37(5) א של המל"ל".

וכן: "לא נמצאה סיבה נוירולוגית, או מתחום הא.א.ג., לטינטון ממנו סובלת הנבדקת... הטינטון איננו שייך לתחום האורטופדי ואין בידי לתת נכות עבור טינטון" (הדגשה שלי מ.ע.א.).

9. בהתאם להחלטה מיום 30.3.2008, מונה לבקשת התובעת **מומחה בתחום א.א.ג. - פרופ יונה קורננברג**, וזאת על חשבון התובעת. המומחה קבע לתובעת בתחום זה **10% נכות לפי סעיף 72 (4) ד II בגין תחושת טינטון תמידית**.
10. **נכותה הרפואית המשוקללת של התובעת בגין כל התאונות (בתחום אורטופדיה, א.א.ג. ופלסטיקה) עומדת על הסך של 18.775%**.
11. התובעת, בסיכומיה, עותר לפיצוי בשישה ראשי נזק עיקריים: הפסד השתכרות בעבר, הפסד השתכרות לעתיד, הפסדי פנסיה וקרן השתלמות, עזרת צד ג' לעבר ולעתיד, כאב וסבל והוצאות רפואיות ונסיעות לעבר ולעתיד.

-

דיון בראשי הנזק

-

אובדן כושר השתכרות

12. עיקר המחלוקת בתיק זה מתייחסת לגובה הנכות התפקודית של התובעת. התובעת בקשה לשכנע את בית המשפט כי נכותה התפקודית גבוהה מהנכות הרפואית, ואילו הנתבעת טענה כי הנכות התפקודית נמוכה מהנכות הרפואית.
13. כלל הוא כי אצל צעירים בראשית דרכם יש להניח כי קיימת זהות בין הנכות הרפואית לתפקודית, וכי שיעור הגריעה מכוסר ההשתכרות זהה לשיעורה של הנכות התפקודית (ראה ע"א 10064/02 **מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' רים אבו חנא**, תק-על 2005 (3) 3932).
14. **עם זאת**, חזקה זו חלה שעה שהנכות, והמגבלות הרפואיות שבעקבותיה, אכן מגבילים את כושר ההשתכרות, ויש בהן ללמד לכאורה על שיעור ההפסד. השאלה תלויה "בטיבה של הנכות, טיב התעסקותו של התובע ומידת הסתגלותו של התובע לעבודתו על אף נכותו, ושיקולים כיוצא באלה הקשורים בכושר השתכרותו על אף מומו" (ע"א 586/84 **מכלוף ואח' נגד עיריית תל אביב**, פ"ד מג(1) 137, 152).
15. לכך יש להוסיף כי מקובלת גם התפיסה כי יש בידי צעירים הנפגעים בתאונות להתאים עצמם כך שנכותם לא תיפגע באופן התעסקותי הנשקף להם (ראה ד' **קציר**, פיצויים בשל נזק גוף, מהדורה חמישית, 573).
16. ממילא יש לבחון כל מקרה לגופו, על רקע הנפגע הספציפי והנכות הספציפית.
17. **בענייננו**, התובעת, ילידת 1979, בת 29 כיום, סטודנטית לעיצוב רב תחומי. התובעת עובדת כיום, ובמשך כשנה, כגרפיקאית בעיתון "ישראל היום", כאשר לפני כן עבדה כמדריכת מחשבים.

18. לעניין תפקודה של התובעת בעבודה ובחיי היום יום העידו לפני התובעת, בעלה [להלן- "יריב"] וחברתה לעבודה ולספסל הלימודים [להלן- "ליאורה"].
19. ליאורה סיפרה בעדותה כי היא והתובעת לומדות יחדיו במשך שנתיים ועובדות יחדיו באותו סוג עבודה ובאותו מקום עבודה במשך כחמישה חודשים, וכי בשתי מסגרות אלה היא נמצאת עם התובעת במשך כ- 10 שעות ביום. מהיכרותה את התובעת, ידעה ליאורה לספר כי בשעות הלימודים מתקשה התובעת לשבת במשך דקות ארוכות והיא נזקקת לסיוע של כסא נוסף על מנת לישר את רגליה עליו, ואף נאלצת לקום ולהתהלך ואף להתכופף ולכרוע. בהמשך, העידה ליאורה כי יום קודם למועד מסירת עדותה לפני התלונה בפניה התובעת: **"רק אתמול היא התבכינה במשך כמה שעות טובות"** [עמ' 3 לפרוטוקול].
20. יריב, שנישא לתובעת בשנת 2005, סיפר בעדותו כי הוא נחשף לתלונות התובעת על כאבי גב וצוואר וכי לאחרונה חלה החמרה בגינה עברה התובעת טיפול בדיקור וכירופרקטיקה. עוד העיד יריב, כי לאחרונה הבין מהתובעת כי היא סובלת, בעיקר, מצפצוף בלתי פוסק באוזן בעיקר בלילה. יריב העיד כי, קודם לנישואיו עם התובעת ולאחריה, ביקרו הוא והתובעת במדינות בחו"ל ולשם כך טסו שעות רבות, ובמהלך אותם טיולים העיד עוד כי התובעת שחתה בבריכה, טיילה עימו ברכב ובאופן רגלי, וכן לקחה חלק ב"טראק" שארך שעתיים.
21. התובעת סיפרה בעדותה כי היא ממשיכה לנהוג על קטנוע ועל רכב. כן העידה כי היא מתקשה בהליכה ממושכת וכי בשנה האחרונה היא חשה בהחמרה בכאבי גב תחתון המקרינים לכיוון הקרסול והברך (עמוד 9 לפרוטוקול).
22. כבר עתה ייאמר, כי המומחה בתחום האורתופדי קבע כי לתובעת לא נותרה נכות רפואית בגין כאבי גב תחתון ובגין כאבים בקרסול ימין, למעט הגבלה מזערית בהטיה הכפית של הקרסול שאינה מקנה נכות צמיתה. לעומת זאת, בעדותה לא התלוננה התובעת על כאבי צוואר בגינם כן נקבעה לה נכות רפואית, וחזרה והדגישה את כאבי הגב התחתון. כמו-כן, לא התלוננה על קושי בנהיגה על קטנוע, ולא על מגבלה תפקודית הקשורה לנכות הפלסטית, וככל הנראה שלא בכדי, שכן בחוות דעת המומחה צוין במפורש כי אחוזי הנכות בגין הצלקות הינן בגין שינוי בגוון העור, ולא בגין היותן כואבות או מגרדות.
23. באשר לאופי והיקף עבודתה של התובעת, העידה התובעת כי בעבודתה כיום כגרפיקאית בעיתון עובדת היא במשך 6 שעות ביום ולומדת במשך כ- 6-7 שעות ביום. ליאורה העידה כי התובעת עובדת בין 2 ל-3 משמרות בשבוע.
24. מתלושי השכר לחודשים יולי עד אוקטובר 2001, אשר הוצגו על ידי התובעת, עולה כי התובעת השתכרה שכר ממוצע [לאחר ניכוי מס הכנסה] בסך של 5,200 ₪ לחודש, משמע כי קודם לתאונה הראשונה והשניה [5/9/01, 30/9/01] השתכרה התובעת שכר חודשי ממוצע

בסכום האמור, ושכרה לאחר אותן התאונות [בהסתמך על תלוש השכר לחודש אוקטובר 2001 הבודד שהוגש] נותר על כנו ללא גריעה.

25. מתלושי השכר לחודשים יוני עד אוגוסט 2002, עולה כי התובעת השתכרה שכר ממוצע [לאחר ניכוי מס הכנסה] בסך של 5,200 ₪ לחודש, וכי לאחר מכן בחודש התאונה השלישית שאירעה ב- 1 לחודש ספטמבר 2002- קיבלה שכר מלא באותו סכום.

26. מתלושי השכר לחודשים יולי עד ספטמבר 2004- לאחר התאונה הרביעית שאירעה ביום 5/5/04- עולה כי שכרה החודשי הממוצע של התובעת [לאחר ניכוי מס הכנסה] עמד על סך של 6,550 ₪.

27. התובעת לא הגישה תלושי שכר לחודשים הקודמים למועד התאונה הרביעית ולא תלושי שכר עדכניים, ובעובדה זו יש כדי להקים נגד התובעת חזקה כי אילו היו מוצגות ראיות לגובה שכרה למועדים האמורים- היו אלה פועלות לחובתה בכך שהיו מעידות על כך כי שכרה בתקופות אלו וכיום עלה, או למצער לא פחת [ראו לדוגמה, ע"א 2275/90 לימה נ' רוזנברג, פ"ד מז(2) 605, 614-615, ע"א 55/89 קופל (נהיגה עצמית) בע"מ נ' טלקאר חברה בע"מ, פ"ד מד(4) 595, 602, ע"א 548/78 שרון נ' לוי, פ"ד לה(1) 736,760].

28. בסיכומיה, טוענת התובעת, כי לפגיעות מהן היא סובלת יש השפעה ישירה על כושר תפקודה בעבודה ובשגרת היום היום, והדבר בא לידי ביטוי בהיקף שעות עבודתה היומי המהווה- לדידה- עבודה בהיקף משרה חלקי. עוד טענה התובעת, כי ההגבלות בתנועות הצוואר, כאבי הגב והטנטון הינן בעלות השפעה לטווח רחוק וכי בשים לב לגילה, לעתידה המקצועי ולסוג עיסוקה בעבודה מול מחשב המחייבים ישיבה ממושכת ועל אף כי העידה כי היא עובדת ומתפקדת כיום [סעיף 22 לסיכומיה] יהיו למגבלותיה אלה השפעה משמעותית על כושר תפקודה בעתיד ועל קבלתה למקומות עבודה בתחום עיסוקה ולימודיה.

29. הנתבעת טוענת מנגד, כי פגיעה מהסוג בה נפגעה התובעת אינה תפקודית, כאשר אין כל עדות רפואית המעידה כי התובעת מתקשה בביצוע עבודתה. זאת ועוד, טוענת הנתבעת, כי למומחה נשלחו שאלות הבהרה והוא עמד על דעתו באשר לשיעור נכותה של התובעת, ומשכך יש לדחות את טענות התובעת ולקבוע כי לא נותרה לה כל נכות תפקודית.

30. סבורני בנסיבות העניין, ולאחר שהבאתי בחשבון את השיקולים שפורטו לעיל, לרבות העובדה כי מעדויות התובעת, חברתה ובעלה עולה כי עיקר סבלה של התובעת הינו מכאבי גב לגביהם קבע המומחה כי "לא נמצאה הגבלה בתנועות עמוד השדרה המותני, או כל ממצא פתולוגי אובייקטיבי בגב התחתון" ובהתאם לא הקנה כל נכות קבועה, וכן לנוכח העובדה כי התובעת עובדת כיום בתחום המחשבים ולא הובאה כל ראיה משכנעת לטענה כי היקף משרתה [2-3 משמרות בשבוע] נובע מפגיעותיה בתאונות ולא משילוב לימודיה עם העבודה, ובנוסף העובדה כי התובעת ממשיכה בנהיגה על קטנוע חרף מגבלותיה הנטענות,

אין בידי לקבל את טענת התובעת כי הנכות שנגרמה לה מצדיקה קביעת נכות תפקודית גבוהה יותר מהנכות הרפואית שנקבעה לה.

31. עם זאת, נוכח שיעור נכותה של התובעת וסוג הפגיעות, מקובלת עלי הטענה לפיה, סוג המגבלות מהן סובלת התובעת, עלול להשפיע על תפקודה במקצועה העתידי, נוכח האפיון של עבודה בתחום זה הכרוך, מטבע הדברים, בישיבה ממושכת. נשאלת השאלה כיצד לאמוד פגיעה זו?

32. אמנם, בהעדר נתונים של ממש יאמוד בית המשפט דרך כלל את הגריעה מכושר ההשתכרות על פי שיעור הנכות התפקודית (ראה ע"א 432/80 **שושן נ' אוטוקרס**, פ"ד לו (1) 178, 185; ע"א 722/86 **יונס נ' המאגר הישראלי**, פ"ד מג (3) 875, 878), כאשר זו האחרונה, שעניינה "מידת הפגיעה בתפקוד שיש בנכות הרפואית", משקפת בנכות אורטופדית, דרך כלל, גם את הפגיעה בכושר ההשתכרות (השוו ע"א 3049/93 **גרוגיסיאן נ' רמזי**, פ"ד נב (3) 792, 799 מול האות ג', וראו **שם**, בעמ' 800 מול האותיות וי-ז).

33. עם זאת, יש לזכור כי גם לגבי פיצוי של ניזוק בגין הגריעה מכושר השתכרותו חל הכלל לפיו פסיקת הפיצויים בדיני הנזיקין שמה לה למטרה, כתכלית ראשונה במעלה, את העמדת הניזוק במצב בו היה אלמלא מעשה העוולה, ככל שניתן לעשות כן באמצעות תשלום כסף (ע"א 557/80 **נעים נ' ברדה**, פ"ד לו (3) 762, 772; א' ברק "הערכת הפיצויים בנוקי גוף: דין הנזיקין המצוי והרצוי" **עיוני משפט ט (תשמ"ג)** 243; ע"א 140/00 **עזבון אטינגר נ' החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי**, פ"ד נח (4) 486, 506).

34. מכאן שהתובעת זכאית אך לאותו פיצוי שיעמידה באותו מצב בו היתה צפויה להיות ערב התאונה. בבוא בית המשפט לפסוק לנפגע את הסכום שיעמידו במצב זה שומה עליו לבחון אם נכותו, בנסיבותיו היחודיות, אכן תגרום לגריעה בכושר ההשתכרות. לעניין זה יפים דבריו של השופט (כתוארו אז) אור בע"א 286/89 **מיכאל קז נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב**, תקדין-עליון 91 (2) 1472 "השאלה אם כך הוא, תלויה בטיבה של הנכות, טיב התעסקותו של התובע ומידת הסתגלותו של התובע לעבודתו על אף נכותו, ושיקולים כיוצא באלה הקשורים בכושר השתכרותו על אף מומו" (השוו ע"א 586/84 **מכלוף ואח' נגד עירית תל אביב**, פ"ד מג (1) 137, 152).

35. באשר לפוטנציאל השתכרותה העתידי של התובעת, התובעת טוענת כי כושר השתכרותה העתידי לולא פגיעותיה בתאונות צפוי היה לעמוד על השכר הממוצע במשק, וכי עקב פגיעותיה תשתכר שכר נמוך יותר.

36. התובעת אמנם לא טרחה להציג כל ראיה לגובה השתכרותה לאחר התאונה הרביעית (למעט שלושה תלושי שכר בודדים בסמוך למספר חודשים לאחר מועד התאונה) ועד היום, וברי כי אילו היה בתלושי שכרה העדכני כדי לתמוך בטענותיה לפגיעה תפקודית ולגריעה בכושר ההשתכרות הרי שהיתה טורחת להשיגם ולהציגם לפני בית המשפט.

37. עם זאת, בהתחשב בתחום לימודיה של התובעת, שהינה כאמור סטודנטית לעיצוב רב תחומי, אשר כיום עובדת כגרפיקאית בעיתון יומי, מוכנה אני להניח כי בעתיד יכולה היתה להשתכר השכר הממוצע במשק, ומשכך, ניתן לגזור את הפגיעה בכושר השתכרותה מהשכר הממוצע במשק. **ואולם**, בנסיבות אלה, ברי כי לא ניתן לפסוק לתובעת פיצוי בדרך של חישוב אריתמטי - אקטוארי, שכן לא ניתן לכמת את מידת הפגיעה באובדן השתכרותה, בין בשל העדר נתונים מוכחים בראיות להפסד חודשי שנגרם לה ובין בשל קושי להסתמך על אחוזי הנכות הרפואית שנקבעה לה כמדד לאחוזי נכות פונקציונאלית לקביעת הפסד השתכרותה.

38. לענין זה יש להדגיש כי לאחר שלוש התאונות הראשונות שכרה של התובעת נותר כשהיה ללא גריעה, ולאחר התאונה הרביעית אף עלה לכדי שיעור של 6,550 ₪ לעומת שיעור של 5,200 ₪ קודם לכן. כמו כן, התובעת ממשיכה בשגרת חייה כמתוכנן ומשלבת לימודים ועבודה.

39. לכך יש עוד לצרף את העובדה כי התובעת נמנעה מלהציג ראיות לגובה שכרה לאחר התאונה הרביעית ועד היום.

40. אך, כפי שצינתי לעיל, אהיה מוכנה להכיר בכך כי לנוכח סוג פגיעותיה של התובעת - מגבלת תנועה קלה בצוואר ותחושת טנטון - וטיבן, ולנוכח משלח ידה הנוכחי והעתיד בתחום הגרפיקה והעיצוב הרב תחומי הדורש עבודה ממושכת בישיבה מול מחשב וכושר ריכוז למשך שעות ארוכות, ומתוך כך אף הסיכון כי מגבלותיה אלו של התובעת עלולות לפגוע באפשרותה למצוא מקומות עבודה בתחום מקצועה, יש מקום לפסיקת פיצוי גלובאלי, אשר מהווה - בשקלול כל הנתונים הנ"ל - את הדרך הראויה.

41. לפיכך, משעסקינן בתובעת צעירה לימים, אשר כ- 38 שנות השתכרות נוספות לפנייה, ובפסיקת פיצוי זה יש, מטבע הדברים, משום נבואת העתיד, הרי שבשים לב לשיעור נכותה הרפואית המשוקללת בתחום האורתופדי ובתחום א.א.ג. (14.5%) בעטין של התאונות וטיב מגבלותיה של התובעת, וכן בשים לב למקצוע הנלמד על ידה ואופן הסתגלותה למומה בעבודתה הנוכחית, מוצאת אני לנקוט בדרך של פסיקת סכום גלובלי בסך של 150,000 ₪, וזאת נכון למועד פסיקתי המשקף לדידי את הסיכון להפסד השתכרות בעתיד כתוצאה מהתאונה.

הפסד השתכרות לעבר

42. בגין התאונה הראשונה קבע המומחה האורתופדי מטעם בית המשפט כי לתובעת נותרה נכות זמנית בעקבות התאונה הראשונה ועד לתאונה השניה [30/9/01] למשך 25 יום. אולם, התובעת הגישה תלוש שכר לחודש 9/01 ממנו עולה כי קיבלה שכר מלא, ולא הציגה תעודות על היעדרות מעבודה, ומכאן שאין מקום לפיצוי בגין הפסד שכר לעבר לתקופה זו.

43. בגין התאונה השנייה, המומחה האורטופדי מטעם בית המשפט קבע כי לתובעת נותרה נכות זמנית בשיעור של 30% למשך חודש. אולם, מתלוש השכר נכון לחודש 10/01 עולה כי התובעת קיבלה שכר מלא, ובהעדר ראיה לסתור- אין מקום לפסיקת פיצוי.

44. בגין התאונה השלישית קבע המומחה האורטופדי מטעם בית המשפט נכות זמנית מלאה בשיעור של 100% למשך 11 ימים על פי תעודות מחלה, ולאחר מכן נכות זמנית בשיעור של 30% למשך חודשיים. התובעת הציגה תלושי שכר לחודשים יוני עד אוגוסט 2002 מהם עולה כי עובר לתאונה השלישית ולאחריה השתכרה שכר ממוצע [לאחר ניכוי מס הכנסה] בסך של כ- 5,200 ₪ לחודש, וכי בחודש התאונה השלישית שאירעה ב- 1/9/02 ובחודש שלאחריה קיבלה שכר מלא. במצב דברים זה- אין מקום לפסיקת פיצוי.

45. בגין התאונה הרביעית קבע המומחה בתחום האורטופדי מטעם בית המשפט לתובעת נכות זמנית בשיעור של 30% למשך חודש. התובעת- מצידה- הגישה רק תלושי שכר לחודשים יולי עד ספטמבר 2004- לאחר התאונה הרביעית- ולא טרחה, משיקולים השמורים עימה, להציג תלושי שכר לחודשים מאי ויוני הסמוכים לתאונה, ובנסיבות אלה ולנוכח העובדה כי שכרה בחודש יולי 2004 עמד על סך של 6,550 ₪, אין מקום לפסיקת פיצוי בגין הפסד שכר בתקופות הנכות הזמנית.

46. לא בכדי טוענת התובעת בסיכומיה לפיצוי גלובאלי בראש נזק של הפסד שכר לעבר (ועותרת היא לפיצוי בסך של 8,000 ₪), ואולם אין זה המקרה לפסיקת פיצוי גלובאלי מקום בו מדובר בפיצוי שתכליתו להעמיד את התובעת במצב לולא התאונות, וכנזק מיוחד טעון הוא ראיות ברורות ואינו יכול להסתמך על הערכות.

47. הלכה היא כי "באותם מקרים בהם - לאור טבעו ואופיו של הנזק- ניתן להביא נתונים מדויקים, על הנפגע- התובע לעשות כן, ומשנכשל בנטל זה, לא יפסק לו פיצוי" (ע"א 355/80 נתן אניסימוב בע"מ נ' מלון טירת בת שבע בע"מ, פ"ד לה(2) 800, 809; ע"א 605/88 תבורי ביח"ר למשקאות קלים בע"מ ואח' נ' מעיינות הגליל המערבי סוכנויות (1979) בע"מ, פ"ד מ"ה (2) 1, 10).

48. בנסיבות אלה ומשלא הובאו נתונים מדויקים וראיות, לקביעת שיעור הפסד השכר המדויק במועדים הרלוונטים, לא מצאתי לפסוק לתובעת פיצוי בראש נזק זה.

-

-

הפסדי פנסיה וזכויות סוציאליות

-

49. התובעת טוענת כי נוכח הפגיעה בשכרה, בהכרח תיגרם לה פגיעה בזכויות פנסיה ובזכויות סוציאליות אחרות, וכי היא זכאית, בהעדר אפשרות לעריכת חשבון מדויק, לפיצוי על פי הערכה או לפי סכום גלובאלי.

50. הנתבעת טוענת מנגד, כי עצם העובדה שהתובעת לא צירפה תלושי שכר עדכניים ולא ברור האם עובדת כעצמאית או כשכירה, הרי שלא הוכיחה את עצם זכאותה לפנסיה ואת תנאיה של פנסיה זו.

51. התובעת מפנה לצו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 כבסיס לזכאותה להפרשי פנסיה, אולם התובעת הותירה חוסר וודאות ולא צירפה תלושי שכר עדכניים ולו על מנת להוכיח את עצם זכאותה לפנסיה ולזכויות סוציאליות אחרות כגון קרן השתלמות וקופת גמל, וכמובן שלא הוכיחה, למעשה, את תנאי זכויותיה אלה, במטרה לבסס עליהם חישוב ולו בדרך של אומדן. ויודגש, אין מדובר בהוכחת עובדות ונתונים אשר יש קושי אובייקטיבי להשיגם, כי אם בעובדות ונתונים המצויים ברשותה ובשליטתה של התובעת.

52. משכך, בהעדר תשתית ראייתית לתביעה בראש נזק זה - אני סבורה כי אין מקום לפצות את התובעת בגין פגיעה בפנסיה ובזכויות סוציאליות בהתאם לפגיעה בכושר השתכרותה, מה גם כי בנסיבות הענין נחה דעתי כי הסכום הגלובלי שנפסק בגין אבדן כושר השתכרות, כאמור לעיל, מביא בחשבון גם הפסדי הפרשות לתנאים סוציאליים ופנסיה (ראה לענין זה ע"א 7157/07 אי.איי.ג'י. ביטוח זהב בע"מ נ' עזבון המנוח מוריס אברהם ז"ל, תק-על 2008 (1) 4797).

הוצאות רפואיות לעבר ולעתיד

53. התובעת טוענת כי קיבלה עשרות טיפולים רפואיים, לרבות פיזיותרפיה וכירורפיקטיקה וכן רפואה משלימה וכי עודנה מקבלת טיפולים אלטרנטיביים בתדירות שבועית, וצפויה להמשיך ולקבל טיפולים אלה בעתיד, הן בהתייחס לבעיותיה האורטופדיות והן באשר לטנטון ממנו היא סובלת. לטענתה, סך כל הוצאותיה לעבר המגובות בקבלות מגיעות לסך נומינלי של 12,397 ₪. התובעת תומכת הצורך בהמשך טיפולי פיזיותרפיה, כירורפיקטיקה וטיפולים אלטרנטיביים שונים בהמלצות של רופאה המטפלים, ומעריכה עלותם בסכום של 30,000 ש"ח.

54. הנתבעת טוענת כי לא הוכח צורך אמיתי בטיפולים אלה, ולא הוכח הקשר הסיבתי בין ההוצאות לבין פגיעותיה כתוצאה מהתאונות, וכי אין בבחירתה של התובעת לבצע טיפולים אלה כדי לחייב את הנתבעת, שעה שמומחי בית המשפט אשר עיינו בחומר הרפואי לא קבעו צורך זה.

55. אכן, המומחים שמונו על ידי בית המשפט בתחום האורטופדי ובתחום א.א.ג לא קבעו בחוות דעתם צורך בטיפולים רפואיים קונבנציונאליים ולא המליצו על טיפול אלטרנטיבי מסוג שהוא. מעיון במסמכים הרפואיים עליהם מסתמכת התובעת בסעיף 44 לסיכומיה עולה כי בגין הטנטון הוצע טיפול אלטרנטיבי בהעדר צורך – לשיטת הרופא ד"ר ברוך

אלעד- בטיפול מוגדר אחר, וכי הטיפול הכירופרקטי הינו בגין תלונות על כאבי גב תחתון, אשר בגינם- כאמור- לא נקבעה נכות רפואית המיוחסת לתאונות.

56. באשר לרפואה אלטרנטיבית נפסק כי המומחים הממונים מטעם בית המשפט הם אלו שקובעים בכל הנוגע לנחיצות והזדקקות לטיפולים רפואיים, לרבות טיפולים אלטרנטיביים כאלה ואחרים (בר"ע 6709/95 **ביטוח חקלאי נ' גיל לשם**, פ"ד מט (5) 133, 135).

57. זאת ועוד, לאור ההלכה שנפסקה בע"א 5557/95 **סהר חברה לביטוח בע"מ נ' אלחודד**, פ"ד נא (2) 724, זכאית התובעת, לקבל את הטיפול הרפואי, הדרוש לה, במסגרת קופת החולים בה היא חברה ומכח הוראות חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.

58. לאחר שנתתי דעתי לכל האמור לעיל, אני מוצאת מקום לפסיקת פיצוי גלובאלי לעבר ולעתיד **בסך של 12,000 ש**, הכולל בתוכו, בין היתר, הפרשי הצמדה וריבית לגבי הפיצוי המתייחס לעבר מתוך סכום כולל זה.

-

הוצאות נסיעה לעבר ולעתיד

-

59. התובעת טוענת כי לצורך הטיפולים הרפואיים להם נזקקת ותיזקק בעתיד היא נדרשת להוצאות נסיעה, אשר להערכתה מגיעים הן לעבר והן לעתיד לסך גלובאלי של 15,000 ש. ואילו הנתבעת טוענת כי הסכום המוערך על ידי התובעת אינו פרופורציונאלי.

60. באשר לצורך בטיפולים רפואיים ואלטרנטיביים דנתי לעיל, ומחמת הספק בצורך בהם ובקשר הסיבתי לפגיעותיה של התובעת כתוצאה מהתאונות, מצאתי לפסוק סכום גלובאלי.

61. התובעת העידה כי נוהגת הן על קטנוע והן על רכב [עמ' 9 ו-10 לפרוטוקול מיום 30/10/08], ולא הציגה קבלות בגין נסיעות ואו רכישת דלק להוכחת הוצאות נסיעות לעבר.

62. בשים לב לאמור לעיל, אני מוצאת לפסוק בגין ראש נזק זה פיצוי גלובאלי **בסך של 5,000 ש**, הכולל בתוכו, בין היתר, הפרשי הצמדה וריבית לגבי הפיצוי המתייחס לעבר מתוך סכום כולל זה.

-

עזרת צד ג' לעבר ולעתיד

-

63. לטענת התובעת, בעת שאירעו התאונות היא התגוררה בבית הוריה, טרם נישואיה, ונזקקה לעזרת בני משפחתה. כיום, טוענת התובעת כי נוכח ההגבלות מהן סובלת מתקשה היא בביצוע עבודות משק הבית, ולפיכך היא מעמידה את נזקיה לעבר ולעתיד בגין ראש נזק זה

ע"ס מוערך של 15,000 ₪. הנתבעת מצידה טוענת כי אין ביסוס לדבר, זאת משום שאין בפגיעתה הקלה כדי הצורך בהיזקקות לעזרת הזולת.

64. לעניין זה, לא ראיתי כי התובעת נדרשה או תידרש לעזרה מהותית באשר לעבודות משק הבית וכן אף מעדותו של בן זוגה של התובעת, מר יריב כהן, בדיון שהתקיים לפני ביום 30.10.2008 לא בא כל זכר לעובדה, לפיה התובעת היא זו בלבד שנשאה במטלות אלה. כך גם הנכות אינה כזו שהגבילה או מגבילה לחלוטין את כושר הפעולה של התובע בעזרה בפעולות משק הבית.

65. בהקשר לעזרת צד ג' לעבר, נזכיר כי הלכה פסוקה היא כי לא כל עזרת בן משפחה פיצוי עומד בצדה. בהקשר זה ראה ע"א 370/79 **פרפלא'יק נ' מוטס**, פ"ד לד (3) 551 ממנו אתה למד כי טרחה כשלעצמה, שאינה כרוכה בהפסד מצד הטורח, אינה מזכה בפיצויים. כמו כן, בית המשפט קבע לא אחת כי אם העזרה ניתנה כ"**עזרה מקובלת הניתנת במסגרת חיי משפחה תקינים**", לא יהיה מקום לפסוק פיצוי בגין כך (ע"א 327/81 **ברמלי נ' חפוז**, פ"ד לח (3) 580, 588).

66. עם זאת, בשוקלי את סוג המגבלות של התובעת ראיתי להעמיד את הפיצוי בגין עזרה לעבר ולעתיד על סך גלובלי של **10,000** ₪, הכולל בתוכו, בין היתר, הפרשי הצמדה וריבית לגבי הפיצוי המתייחס לעבר מתוך סכום כולל זה.

כאב וסבל

67. בראש נזק זה יש לפסוק הפיצוי, לכל תאונה, לפי הפרמטרים הקבועים בתקנות הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון), תשל"ו-1976, כדלקמן:

67.1. בגין התאונה הראשונה, לפי נכות רפואית אורטופדית בשיעור של 2.5% - הסך של 5,181 ₪.

67.2. בגין התאונה השניה, לפי נכות רפואית בתחום א.א.ג בשיעור של 10% - הסך של 20,668 ₪.

67.3. בגין התאונה השלישית, לפי נכות בשיעור של 1.25% נכות רפואית אורטופדית ו- 5% נכות פלסטית - נכות רפואית משוקללת בשיעור של 6.1875% - הסך של 12,460 ₪.

67.4. ובגין התאונה הרביעית, לפי נכות רפואית אורטופדית בשיעור של 1.25%, הסך של 2,333 ₪.

68. סה"כ פיצוי בגין כאב וסבל לכל התאונות מגיע **לסך של 40,642 ₪**.

ניכוי רעיוני- האם יחול?

69. התובעת טוענת כי הנטל להוכיח כי מדובר בתאונות עבודה על פי חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 [להלן- "**חוק הביטוח הלאומי**"] מוטל על הנתבעת והיא לא עמדה בנטל זה, וכי על אף כי הנתבעת שאלה את התובעת האם מתוך ארבע התאונות – שלוש מהן היו בדרך לעבודה והתובעת השיבה כי הן היו "**בדרך חזרה מהעבודה**" [עמ' 10 לפרוטוקול מיום 30/10/08], לא העמיקה חקירה בעניין ועל כן לא הוכיחה כי מדובר בתאונות עבודה.

70. עוד טוענת התובעת, כי אף לו היתה מגישה תביעות למל"ל לא היתה מקבלת כל תגמול ממנו לנוכח הוראות סעיפים 93 ו-107 לחוק הביטוח הלאומי, ולחילופין נוכח התיישנות התביעות, ולפיכך אין כל מקום לניכוי רעיוני.

71. הנתבעת טוענת כי לנוכח תשובתה של התובעת בחקירתה הנגדית בסוגיה זו, הרי שלא יכולה להיות מחלוקת כי שלוש מתוך ארבע התאונות הינן תאונות עבודה, וכי התובעת הפרה את חובת הקטנת הנזק המוטלת עליה בכך שלא פנתה למל"ל, וטענתה להתיישנות תביעות המל"ל בגין שלוש תאונות אלה אינה מעלה ואינה מורידה באשר יכולה היתה התובעת- לדידה של הנתבעת- לפנות למל"ל ולעתור לאיחוד נכויותיה. בנסיבות אלה, מציעה הנתבעת כי לנוכח שיעור נכותה של התובעת- יש לנכות שלושה רבעים מתגמולי המל"ל הרעיוניים אשר היו אמורים להשתלם לתובעת שכן שלוש מתוך ארבע התאונות הן תאונות עבודה, ולפי חישוב מענק נכות בלבד [שכן לא נגרמו לתובעת הפסדי שכר לעבר], על בסיס נכות רפואית בשיעור של 19%, אשר בגין ארבע התאונות מגיע- לפי חישוב הנתבעת- לסך של 31,747 ₪- יש לנכות מסכום הפיצויים סך של 23,810 ₪.

72. אכן, כשנשאלה התובעת האם נכון כי מתוך ארבע התאונות- שלוש מהן היו תאונות עבודה, השיבה כי שלוש מהתאונות היו בדרך חזרתה מהעבודה, וכשנשאלה האם נכון כי לא פנתה למל"ל בגינן, השיבה "**נכון, לא ידעתי בכלל עד שהתחלתי להרגיש... יש לי סף כאב מאוד גבוה. אני בחורה שלא מתלוננת זה נראה לי אבסורד להתלונן**" [עמ' 10 לפרוטוקול מיום 30/10/08].

73. יוצא אפוא, כי על פי דברי התובעת שלוש מתוך ארבע התאונות הינן תאונות עבודה. אין חולק כי התובעת לא פנתה בתביעה למוסד לביטוח לאומי לדמי פגיעה ונכות מעבודה.

74. **עם זאת**, בענייננו תביעתה של התובעת הינה כנגד מזיק אשר אינו מעבדה, כי אם צד שלישי, ועל כן הכלל לפיו יש לנכות מהפיצויים את תשלומי המוסד לביטוח לאומי הוא יציר הפסיקה (ראה: ע"א 8673/02 פורמן נ' גיל, פ"ד נח(2) 375), כשהרציונאל המונח בבסיסו הינו זכות השיבוב הקמה למוסד לביטוח לאומי כלפי הצד השלישי. רציונאל זה (להבדיל מניכוי על פי סעיף 82 לפקודת הנזיקין) מחייב ניכוי תשלומים ששולמו בפועל ואו "ניכוי רעיוני" אך ביחס לתשלומים אשר יכול וישתלמו לידי התובעת בעתיד לבוא.

75. במילים אחרות, אין מבצעים ניכוי בשל עצם הזכאות האפשרית לגמלאות מל"ל (כפי שהיה מקום לבצע אילו היה מדובר בתאונה שבה מעורב רכב של מעביד), אלא מנכים רק כאשר קיים סיכון שהמל"ל יחזור אל המבטחת לגבי גמלאות שהוא משלם. כך נאמר למשל בע"א 728, 714/80 גולדברגר נ' בסה, פ"ד לז(3) 109, 114:

"הלכה ברורה ופסוקה היא, כי מזיק צד ג' זכאי שסכום הגימלאות ינוכה מהפיצוי שנפסק נגדו, והנימוק שביסוד הלכה זו אינו חובת הקטנת הנזק אלא חובת ההחזרה למוסד, הזכאי לתבוע את המזיק בתביעת שיבוב. העיקרון הוא, שאין לחייב את המזיק בתשלום כפול, הן לניזוק והן למוסד, והדברים ידועים... כל עוד צפוי המזיק לתביעת שיבוב מאת המוסד, זכאי הוא שסכומים, שהמוסד עשוי לשלם לניזוק, לא יובאו בחשבון הנזקים, שיש לחייבו בהם, או ינוכו מהנזקים שבהם חויב".

76. במקרה דנן, התובעת לא פנתה בתביעה למל"ל בגין שלוש מארבע התאונות לשם קביעת נכותה וקבלת גמלאות [דמי פגיעה ומענק נכות], ולפיכך התובעת לא קיבלה לידיה את הגמלאות ואף לא נטען על ידי הנתבעת כי היא עשויה לקבלן בעתיד (אלא, כאמור, טענה כי יש לנכות ניכוי רעיוני בשל עצם אי-פנייתה של התובעת למוסד לביטוח לאומי ולא בשל העובדה כי התובעת עודנה צפויה לקבל קצבה או מענק). לעניין זה ראה גם תיקונים לסעיפים 107(א) ו-296(ב) לחוק הביטוח הלאומי.

77. מכל מקום, הנתבעת לא הוכיחה איזו מבין ארבע התאונות מהווה תאונת עבודה, ולא הגישה חוות דעת אקטואר באשר לגובה התגמולים אשר יכולה היתה התובעת לקבל מהמוסד לביטוח לאומי.

78. אשר על כן, אני קובעת כי אין לנכות ניכוי רעיוני של גמלאות המוסד לביטוח לאומי מסכום הפיצוי המגיע לתובעת. יודגש, כי במידה והתובעת תזכה לתגמולים כלשהם מהמל"ל בגין התאונות דנן, כי אז תחול עליה חובה לשפות את הנתבעת בגין כל סכום שתקבל.

החזר הוצאות שכר טרחת מומחה והוצאות משפט אחרות

-
79. לנוכח קביעת המומחה בתחום א.א.ג. [פרופ' יונה קרוננברג], אני מוצאת לחייב את הנתבעת בהחזר תשלום זה בסך של **6,930 ₪** [כששכום זה כולל מע"מ] בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד התשלום על ידי התובעת למומחה ועד למועד התשלום בפועל.
80. בגין הוצאות התובעת בעבור איסוף תיקים רפואיים, ועל יסוד קבלות שצורפו כנספח ז' לסיכומים, ובהעדר טענה מצד הנתבעת בעניין זה, הנני מחייבת את הנתבעת בתשלום סך של **677 ₪**.

סוף דבר

81. לאור כל האמור לעיל, אני מחייבת את הנתבעת לשלם לתובעת הסכומים המפורטים בסעיפים 41, 58, 62, 66, 68, 79 ו-80 לעיל. סכומים אלו ישולמו תוך 30 יום, שאם לא כן ישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד למועד התשלום בפועל.
82. כמו כן, תשא הנתבעת בהוצאות משפט וכן בשכ"ט עו"ד בשיעור 13% ומע"מ כחוק.

המזכירות תשלח פסק דיני זה לבאי כוח הצדדים.

-
ניתן היום י"ב בטבת, תשס"ט (8 בינואר 2009) בהעדר הצדדים.

מיכל עמית-אניסמן - שופטת

07/092000א 126 איריס יפת